

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Раҳмонзода Фаромузи Абдучаббор дар мавзуи «Радикализи сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Дар илми сиёсатшиносии муосир таҳқиқи масъалаҳои вобаста ба радикализи сиёсӣ, экстремизм, терроризм, таҳдидҳои идеологӣ ва амнияти миллӣ мавқеи муҳимро ишғол менамояд. Ин масъалаҳо махсусан барои давлатҳои соҳибистиклоли ҷавон аҳамияти хос доранд, зеро раванди ташаккули давлатдорӣ миллӣ, таҳкими ниҳодҳои сиёсӣ, ҳифзи суботи ҷомеа ва рушди фарҳанги сиёсии шаҳрвандон бевосита ба сатҳи устувории фазои сиёсӣ ва идеологӣ вобаста мебошад.

Мавзуи интихобнамудаи Раҳмонзода Фаромузи Абдучаббор аз ҳамин нуқтаи назар муҳрам ва саривақтӣ мебошад. Дар шароити муосир радикализи сиёсӣ танҳо ҳамчун шакли андешаи сиёсӣ баррасӣ намегардад, балки метавонад ба воситаи таъсиррасонӣ ба шуури ҷамъиятӣ, ташкили ҳаракатҳои ифротӣ, паҳн намудани ғояҳои тундгароёна ва ҳалалдор сохтани суботи сиёсӣ табдил ёбад. Аз ин рӯ, таҳқиқи хусусиятҳои он дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон барои илм ва амалияи сиёсӣ аҳамияти ҷиддӣ дорад.

Муаллиф дар автореферат масъалаи радикализи сиёсиро дар робита бо марҳилаи ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ таҳлил намудааст. Ин равиш қобили дастгирӣ, зеро маҳз солҳои аввали истиқлолият барои Тоҷикистон давраи бисёр ҳассос ва ғурӯзҳои сиёсӣ ба шумор мерафт. Дар ин давра ҳолигии идеологӣ, заъфи ниҳодҳои давлатӣ, рақобати нерӯҳои сиёсӣ ва таъсири омилҳои беруна заминаҳои муайяни пайдоиши равандҳои радикалиро ба вуҷуд оварданд.

Дар автореферат мақсади таҳқиқот ба таври равшан муайян гардидааст. Муаллиф кӯшиш намудааст, ки табиати радикализи

сиёсиро дар шароити муосир ошкор намуда, омилҳои пайдоиш, шаклҳои зуҳур ва таъсири онро ба амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон диҳад. Вазифаҳои таҳқиқот низ бо мақсади умумӣ мувофиқат доранд ва барои баррасии пайдарҳами масъала заминаи илмӣ фароҳам меоранд.

Ҷиҳати мусбати кор дар он аст, ки муаллиф радикализмро танҳо аз мавқеи сиёсӣ шарҳ намода, онро ҳамчун падидаи мураккаби иҷтимоӣ, идеологӣ, фарҳангӣ ва амниятӣ таҳлил кардааст. Дар ин замина, истифодаи усулҳои институтсионалӣ, системавӣ, функционалӣ, типологӣ ва меъёрӣ-ҳуқуқӣ барои таҳқиқи мавзӯ мувофиқ мебошад. Ин усулҳо ба муаллиф имкон додаанд, ки радикализми сиёсиро дар доираи равандҳои воқеии сиёсӣ ва таъсири он ба ниҳодҳои давлатдорӣ баррасӣ намояд.

Дар автореферат дараҷаи омӯзиши мавзӯ ба таври муфассал нишон дода шудааст. Муаллиф асарҳои муҳаққиқони ватанию хориҷиро ба гурӯҳҳо ҷудо намуда, равишҳои асосии омӯзиши радикализм, радикализми динӣ-сиёсӣ, экстремизм, терроризм ва масъалаҳои амнияти миллиро таҳлил намудааст. Ин нишон медиҳад, ки довталаб бо адабиёти илмӣ мавзӯ шиносоии васеъ дошта, таҳқиқоти худро дар заминаи манбаъҳои гуногуни назариявӣ анҷом додааст.

Навгони илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки хусусиятҳои ташаккул ва зуҳури радикализми сиёсӣ дар шароити истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври махсус мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд. Муаллиф сабабҳои пайдоиши равандҳои радикалӣ, омилҳои идеологӣ, таъсири ташкилотҳои ифротӣ ва хатари онҳоро барои амнияти миллии таҳлил намудааст. Чунин баррасӣ барои таҳияи роҳҳои пешгирии радикализатсия аҳамияти амалӣ дорад.

Сохтори диссертатсия ба мантиқи таҳқиқоти илмӣ ҷавобгӯ мебошад. Диссертатсия аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулосаҳо, тавсияҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат аст. Ин таркиб имкон медиҳад, ки масъала аз таҳлили назариявӣ

огоз гардида, тадричан ба таҳлили вазъи Тоҷикистон ва пешниҳодҳои амалӣ гузарад.

Дар боби якум муаллиф асосҳои назариявӣю методологии таҳқиқи радикализми сиёсиро баррасӣ намудааст. Дар ин қисмат мафҳум, моҳият, навъҳо ва шаклҳои зуҳури радикализм таҳлил гардидаанд. Муаллиф дуруст нишон медиҳад, ки радикализм падидаи яхела набуда, вобаста ба шароити сиёсӣ метавонад шаклҳои гуногун дошта бошад.

Дар боби дуюм масъалаи радикализм ҳамчун воситаи муборизаи сиёсӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Дар ин ҷо таъсири ҳизбу ҳаракатҳои радикалӣ ба равандҳои сиёсӣ, нақши онҳо дар ташаккули вазъияти ноустувор ва робитаи радикализм бо муборизаҳои идеологӣ таҳлил шудааст. Ин қисмат барои фаҳмиши механизми амалии радикализм аҳамияти назаррас дорад.

Дар боби сеюм муаллиф таъсири радикализми сиёсиро ба раванди сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳқиқ намудааст. Арзиши асосии ин боб дар он аст, ки масъала на ба таври умумӣ, балки дар заминаи таҷрибаи мушаххаси миллӣ баррасӣ мегардад. Дар ин қисмат масъалаҳои вобаста ба радикализми динӣ-сиёсӣ, таъсири гурӯҳҳои ифротӣ ва таҳдидҳои онҳо ба амнияти миллӣ таҳлил шудаанд.

Аҳамияти назариявӣю таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои он метавонанд барои рушди минбаъдаи таҳқиқоти сиёсатшиносӣ оид ба равандҳои сиёсӣ, таҳдидҳои ғайрианъанавӣ, амнияти миллӣ ва пешгирии радикализатсия истифода шаванд. Аҳамияти амалии таҳқиқот бошад, дар он аст, ки хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, муассисаҳои таълимӣ, сохторҳои кор бо ҷавонон ва ниҳодҳои масъули тарбияи идеологӣ мавриди истифода қарор гиранд.

Дар баробари дастовардҳои зикршуда, ба автореферат баъзе эродҳои тавсиявӣ низ пешниҳод кардан мумкин аст:

1. Дар баъзе мавридҳо таҳлили мукоисавии таҷрибаи Тоҷикистон бо дигар кишварҳои Осиёи Марказӣ метавонад арзиши илмӣ таҳқиқотро боз ҳам баландтар намояд.
2. Дар қисмати тавсияҳо зарур буд, ки нақши муассисаҳои таҳсилоти олии дар пешгирии радикализатсияи ҷавонон ба таври мушаххастар нишон дода шавад.

Эродҳои зикршуда хусусияти тавсиявӣ дошта, мазмун, аҳаммият ва арзиши илмӣ таҳқиқоти анҷомдодашударо коҳиш намедиханд.

Ҳамин тариқ, автореферати диссертатсияи Раҳмонзода Фаромузи Абдучаббор дар мавзӯи «Радикализми сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба даст овардани истиклолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» кори илмӣ анҷомёфта буда, ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ мебошад. Муаллифи диссертатсия сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Тақриздиханда:

Номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент,
муовини аввал, муовини ректор
онд ба корҳои таълимӣ-методии
Донишгоҳи инноватсия ва
технологияҳои рақамии Тоҷикистон

Ҳусайнзода А.Б.

Имзои Ҳусайнзода А.Б.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори РРК Донишгоҳи инноватсия
ва технологияҳои рақамии Тоҷикистон:

Мухторзода С.

Суроға: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Кӯлоб, маҳ. Борбад 9,
Донишгоҳи инноватсия ва технологияҳои
рақамии Тоҷикистон
Тел: +992 (3322) 2-13-67
E-mail: info@uidt.tj
«22» август 2026 с.